

JOSEPH VON
EICHENDORFF
BİR AYLAĞIN
HAYATINDAN

Çeviri: BİLGE UĞURLAR - TÜRKİS NOYAN

JOSEPH VON EICHENDORFF

BİR AYLAĞIN
HAYATINDAN

Can Klasik

Bir Aylağın Hayatından, Joseph von Eichendorff

Aus dem Leben eines Taugenichts

İlk baskı: 1826

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Reclam, Philipp, jun. GmbH, Verlag,
Stuttgart 2012

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2023, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: İnci Yıldırım

Baskı ve cilt: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. Baha İş Merkezi A Blok No: 3/1 Z. Kat
Avcılar, İstanbul

Sertifika No: 44451

ISBN 978-975-07-6226-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JOSEPH VON EICHENDORFF
BİR AYLAĞIN
HAYATINDAN

ROMAN

Almanca aslından çevirenler
Bilge Uğurlar – Türkis Noyan

♥can

JOSEPH VON EICHENDORFF, 1788'de Yukarı Silezya'da, bugün Polonya sınırları dahilinde bulunan Ratibor'daki Lubowitz Şatosu'nda doğdu. Alman romantizminin en önemli şairlerindendir. Babası Prusya Kraliyet Ordusu mensubu bir baron, annesi ise Silezya soylularından bir baronesti. Şövalye hikâyeleri, efsaneler ve macera romanlarıyla büyüdü. Aristokrat bir ailenin çocuğu olarak iyi bir eğitim aldı. Yazma sevgisini 1801'de kardeşi Wilhelm'le birlikte gittiği yatılı okulda keşfetti. 1805'te Halle'de hukuk öğrenimi görmeye karar verdi. Goethe ve Schiller'in oyunlarıyla bu sırada tanıştı. Öğrenimine devam etmek üzere önce Heidelberg'e, ardından da Viyana'ya gitti. Daha sonra Berlin'e geçerek burada Alman filozof Fichte'nin özel derslerine katıldı. Çalışmalarının ve eğitim amaçlı gezilerinin bir parçası olarak, Achim von Arnim ve Heinrich von Kleist gibi zamanının bazı önemli yazar ve şairleriyle tanıştı. Napoléon Savaşları'nda Prusya tarafında savaştı. Prusya kamu hizmetine girdi ve Berlin'e taşındı. Sağlık sorunları nedeniyle 1843'te emekli oldu ve kendini tamamen yazmaya adanmıştı. Eichendorff, eserlerinde daima insanın iç dünyasını ele almıştır. Şiirleri, doğayla ilişkilendirdiği özlem, yolculuk tutkusu ve hayallerle ilgilidir. Bugün pek çok şiiri, oyunu ve öyküsü klasikler arasında yer alır. *Bir Aylağın Hayatından*, Alman romantik edebiyatının temel eserlerinden biridir. Eichendorff, 1857'de Neisse'de öldü.

BİLGE UĞURLAR, 1964'te İstanbul'da doğdu. 1982'de İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1989'da Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Rudolf Borchardt'ın *Gece Yatsı*, Peter Handke'nin *Don Juan*, Friedrich Schiller'in *Hayaletgören ve İhlamurlar Altında Gezinti*, Franz Grillparzer'in *Fakir Çalgıcı*, Sedomir Manastırı, Joseph Roth'un *Hotel Savoy*, E.T.A. Hoffmann'ın *Kedi Murr'un Hayat Görüşü*, *Küçük Zaches Namidiğer Zinnober*, *Üstat Pire*, *Altın Çanak*, *Prenses Brambilla* ve Heinrich von Kleist'in *Michael Kohlhaas* adlı yapıtlarını Türkis Noyan'la birlikte çevirdi.

TÜRKİS NOYAN, 1929'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı'nı bitirdi. Stephan Gerlach'ın *Gerlach Seyahatnamesi*, Tobias Heinzelmann'ın *Osmanlı Karikatüründe Balkan Sorunu: 1908-1914* ve *Osmanlı'da Bir Köle: Brettenli Michael Haberer'in Anıları: 1585-1588* çevirdiği yapıtlardan bazılarıdır. Ayrıca Bilge Uğurlar'la birlikte Joseph Roth, E.T.A. Hoffmann, Friedrich Schiller ve Heinrich von Kleist çevirileri bulunmaktadır.

Birinci Bölüm

Babamın değirmeninin çarkı, gene neşeli neşeli çağlayarak, uğuldayarak dönüyordu, damdan aşağı şıp şıp kar suları damlıyor, serçeler cıvıldayarak etrafta dolaşıyordu; ben kapının eşğine oturmuş, uyku mahmuru gözlerimi ovuşturuyordum, güneşin sıcağında kendimi öyle iyi hissediyordum ki! O sırada babam evden dışarı çıktı; gün ağardığından beri değirmende epeyce gürültü yapmıştı; yan giydiği uyku kukuletası başında, bana, “Seni işe yaramaz, aylak seni!” dedi. “Ooh, gene kendini güneşe vermiş, miskin miskin gerinerek oturuyor, bütün işleri bana bırakıyorsun! Ben artık seni burada daha fazla besleyemem! Bahar kapıda! Çık dışarı, dünyaya karış, kendi ekmeğini kendin kazan!” – “Mademki işe yaramaz, aylığın biriyim, pekâlâ, ben de buradan giderim, dünyaya karışıp kısmetimin peşine düşerim!” dedim. Bu durum aslında hoşuma bile gitmişti, çünkü sarı kiraz kuşunun bütün güz ve kış boyunca penceremizde hüzünlü bir sesle, “Köylü, beni evine al! Köylü, beni hizmetine al!” diye ötmesine kulak verirken, şimdi bu güzel bahar mevsiminde, ağacın dalında yine son derece mağrur ve neşeli, “Köylü, evin de, hizmetin de senin olsun!” diye cıvılda-maya başladığını duyduğumda evden ayrılıp yollara düşmeye niyetlenmiştim bile. – Böylece hemen eve girdim,

maharetle çaldığım kemanımı duvardan aldım, babamın verdiği birkaç meteliği de cebime atıp yola çıktım, aheste aheste yürüyerek uzun köy yollarından geçtim. Ben böyle hür dünyaya doğru yola koyulurken sağda solda, dün, evvelki gün ve her zaman olduğu gibi bugün de işlerinin başına giden, kimi toprak kazan, kimi çift süren bütün eski tanıdıklarımı ve dostlarımı gördüğümde, içimde aşınası olduğum bir sevinç duydum. Dört bir yandaki bu zavallı insanlara, kendimden emin ve hoşnut bir tavırla, “Tanrı’ya emanet olun!” diye seslenerek veda ettiysem de kimsenin pek umurunda olmadı. Yüreğimde sanki sonsuz bir pazar¹ gününü yaşıyormuş hissini duyuyordum. Sonunda köyü geride bırakıp açık araziye çıkınca, sevgili kemanımı elime aldım ve şose yolda yürümeye devam ederken hem çaldım hem söyledim:

Tanrı sevdiği kullarına
Nasip eder uzak yollar
Dağlarda, ormanda, kırlarda
Serer önüne harikalar

Atalet içinde yatana
Sormayın doğan güneşi
Tek bildiği beşik sallama
Tasası günlük ekmeği

Pınarlar fışkırır dağlarda
Tarlakuşları cıvıldaşır
Ben de özendim onlara
Haydi dedim, şarkını haykır!

1. Hafta sonu tatili olan pazar günleri, Hıristiyan inancına göre aynı zamanda ibadet günüdür. (Ç.N.)

Aziz Tanrı'nın hükmü altında
Orman, dere, kuşlar, tarlalar,
Yer ve gök! O, elbet bana da
Kaderin en iyisini yazar!

Bir aralık şöyle başımı çevirip baktığımda, enfes bir yolcu arabasının bana çok yaklaşmış olduğunu gördüm; sanırım bu araba uzun zamandan beri beni izlemekteydi, ama yüreğim ezgilerle öylesine dolup taşıyordu ki onu hiç fark etmemiştim, çünkü çok yavaş ilerliyordu; iki kibar hanımefendi, başlarını arabanın pencerelerinden dışarıya uzatmış bana kulak veriyorlardı. Biri diğerinden daha gençti, üstelik de olağanüstü güzeldi; ama aslında her ikisi de benim hoşuma gitmişti. Ben şarkı söylemeyi kesince, yaşça büyük olan hanımefendi arabayı durdurdu ve gönül çelen bir tavırla bana, “Ay ne şen şatır delikanlı! Ne de güzel şarkılar biliyor!”¹ diye seslendi. Ben de hiç duraksamadan cevap verdim: “Saygıdeğer asil hanımefendilere sunacak çok daha güzel şarkılar da bilirim.” Bunun üzerine bana, “Peki delikanlı sabahın bu erken saatinde nereye gidiyor böyle?” diye sordu. Nereye gittiğimi kendim de bilmediğim için utandım ve bütün cesaretimi toplayarak, “Viyana’ya,” dedim; iki hanımefendi kendi aralarında anlamadığım yabancı bir dilde konuştular. Genç olanı, birkaç kez olumsuz anlamda başını salladı, diğeri ise sürekli gülerек ona karşılık verdi ve sonunda bana seslendi: “Haydi, delikanlı atlasın bakalım arabanın arkasına! Biz de Viyana’ya gidiyoruz!” Benden mutlusu var mıydı! Reverans yapıp bir sıçrayışta arabanın arkasına atladım; arabacı kırbacını şaklattı, ışıl

1. 18. yüzyıl Almancasında, döneme özgü toplumsal hiyerarşinin bir gereği olarak konumca üstte bulunanlar, emri ya da hizmeti altında olan birine “o” diye hitap ederdi. Böylece araya hiyerarşik bir mesafe konmuş olurdu. (Ç.N.)

ışıl parlayan yolda uçarcasına öyle bir ilerliyorduk ki rüzgâr şapkamın kenarlarında ılık çalıyordu.

Köy, bahçeler, kilise kuleleri arkamda gözden kaybolurken önümde yeni köyler, şatolar, dağlar beliriyordu; altımda ekili tarlalar, meralar, fundalıklar bir renk cümbüşü içinde, tepemde sayısız tarlakuşları aydınlık masmavi gökyüzünde uçuşarak geçip gidiyorlardı. – Sevincimi haykırmaya utanıyordum; gene de içim içime sığmıyor, arabanın arkasındaki basamakta ayaklarımı yere vuruyor, dans ediyordum, az kalsın kolumun altına sıkıştırdığım kemanımı düşürecektim. Ama güneş giderek yükselirken öğle saatlerinde ağır, beyaz bulutlar ufukta belirmeye başlayınca, havadaki ve geniş düzlükteki her şey, usul usul dalgalanan buğday tarlalarının üstünde öylesine boş, bunalıcı ve hareketsiz hale gelince, birdenbire gene kendi köyüm, babam ve değirmenimiz, gölün gölgeli kıyısının öylesine aşına olduğum serinliği aklıma geldi; şimdi hepsi uzakta, çok uzaklarda, artık ardımda kalmıştı. Garip bir ruh hali içindeydim, o kadar ki bir ara gerisingeri dönme-yi bile aklımdan geçirdim; kemanımı ceketimle yeleğimin arasına sıkıştırdım, düşüncelerle dolu olarak arabanın arkasındaki basamağa oturdum ve uykuya daldım.

Gözlerimi açtığımda, araba yüksek ıhlamur ağaçları altında durmaktaydı; ağaçların gerisinde görülen, sütunlarla çevrili geniş bir merdiven üzerinden muhteşem bir saraya ulaşılıyordu. Yan taraftaki ağaçların arasından Viyana'nın kuleleri seçiliyordu. Anladığım kadarıyla, hanımefendiler çoktan arabadan inmiş, atlar çözülmüştü. Birdenbire böyle yalnız başıma oturduğumu fark edince içime bir korku düştü; hemen arabadan atladım ve koşarak saraya girdim; o sırada yukarıdaki pencereden bir kahkaha sesi duydum.

Bu sarayda bazı şeyler garibime gitti. Önce kendimi geniş, serin bir sofada buldum; çevreme bakınırken, biri

bastonuyla omzuma dokundu. Hemen arkama döndüm. Karşımda, resmî giysiler içinde, uzun boylu bir beyefendi duruyordu; sırma ve ipekten yapılmış geniş bir kılıç kayışı omzundan kalçalarına kadar iniyor, elinde gümüş topuzlu bir değnek tutuyordu, olağanüstü uzun, kemerli burnu yüzüne haşmetli bir görünüm veriyordu. Bu iriyarı, ihtişamlı adam, hindi gibi kabarak karşıma dikilip burada ne aradığımı sorunca, öyle bir afalladım ki korkudan ve şaşkınlıktan dilim tutuldu, ne diyeceğimi bilemedim. O sırada hizmetkârlar merdivende bir aşağı bir yukarı koşuşturuyorlar, hiçbir şey söylemiyorlar, sadece tepeden tırnağa beni süzüyorlardı. Sonradan oda hizmetçisi olduğunu öğrendiğim bir genç kız yanıma geldi; sevimli bir genç olduğumu ve saygıdeğer ev sahiplerinin, bana burada bahçıvan yamağı olarak çalışmayı isteyip istemediğimi sorduğunu söyledi. – Elimi yeleşimin cebine attım; yanımdaki birkaç metelik de uçup gitmişti. Tanrı bilir, herhalde arabada hoplayıp zıplarken cebimden düşmüştü; kemanımdan başka servetim yoktu, üstelik elinde değnek tutan o beyefendi yanımdan geçerken bunun da “beş para etmez” olduğunu söylemişti. Böylece yüreğime düşen endişenin etkisiyle oda hizmetçisine, “Evet,” dedim; hâlâ gözücüyle, bir kule saatinin sarkacı gibi sofada bir aşağı bir yukarı hiç durmadan gidip gelen ve o sırada gene haşmetli ve ürpertici görünümüyle arka taraftan yaklaşmakta olan o tekinsiz adama bakıyordum. Sonunda bahçıvanbaşı da yanıma geldi ve “sokak serserileri, işe yaramaz köylü takımı” gibi birtakım sözler homurdanarak beni bahçeye götürdü, yolda da bana uzun bir vaaz çekti: Daima edepli ve ayık yaşayıp çalışkan olmalıyım, serseriler gibi dünyayı gezip dolaşmaya heveslenmemeliymişim, ekmek getirmeyecek sanatlara, boş ve faydasız uğraşlara rağbet etmemeliymişim, ancak böyle davranırsam, hayatta iyi bir yere gelebilirmişim. – Bahçıvan-

başı, bunun gibi daha bir sürü güzel, yerinde ve yararlı tavsiyede bulduysa da, hemen hemen hepsini unuttum. Aslında olayların nasıl geliştiğini de tam olarak hatırlamıyorum, sadece bana her söylenene, “Peki,” dediğimi biliyorum, çünkü kendimi kanatları ıslanmış bir kuş gibi hissediyordum. – Gene de, Tanrı’ya şükür, ekmeğimi kazanacağım bir iş bulmuştum. –

Bahçede yaşam güzeldi, her gün bolca sıcak yemek yiyebiliyordum, kazandığım para da içeceğim şaraba yetiyor, artıyordu bile! Ama ne yazık ki işim bir hayli fazlaydı. Köşkler-pavyonlar, kameriyeler, güzel yemyeşil gezinti yolları, hepsi de gerçekten çok hoşuma gidiyordu; keşke ben de her gün oraya gelen beyefendiler ve hanımefendiler gibi buralarda rahat rahat dolaşıp akıllıca konuşmalar yapabilseydim! Bahçıvanbaşının işinin başından uzaklaştığı ve yalnız kaldığım zamanlarda, hemen kısa pipomu cebimden çıkarıp bir yere otururdum ve beni bu saraya getiren genç ve güzel hanımefendinin kavalyesi olduğumu hayal edip onunla birlikte buralarda gezinerek sohbet ederken söyleyeceğim güzel ve zarif sözleri tasarlıyordum. Bazen de bunaltıcı öğleden sonraları her yer sessizliğe gömüldüğünde, ortalıkta arıların vızıltısından başka hiçbir ses duyulmadığında, sırtüstü uzanıyor ve tepemdeki bulutların ağır ağır köyüme doğru gidişlerini, otların ve çiçeklerin bir o yana, bir bu yana hafif hafif sallanışlarını seyrediyor, bir yandan da o hanımefendiyi düşünüyordum. Çoğu zaman o güzel genç kadının elinde gitarıyla veya bir kitapla, öylesine sessiz, yüce ve şefkatli bir melek gibi, bahçenin uzağında gerçekten de dolaştığını görüyor, onu izlerken rüyada mıyım, uyanık mıyım ayırt edemiyordum.

Bir gün işimin başına gitmek üzere sefa köşklerinden birinin önünden geçerken gene böyle kendi kendime bir şarkı mırıldanıyordum:

Gezip gördüğüm her yerde,
Kırda, vadide, ormanda
Dağdan bakıp da göklere
O güzel hanımefendiye
Selam yollarım bin defa.

O sırada karanlık ve serin sefa köşkünün yarı aralık duran jaluzileri ve önündeki çiçeklerin arasından genç ve güzel, terütaze bir çift gözün parladığını gördüm. Birdenbire öyle ürktüm ki şarkımı yarıda kestim ve hiç arkama bakmadan hızlı adımlarla oradan uzaklaşıp işimin başına döndüm.

Akşamüzeri –günlerden cumartesiydi– ertesi günün pazar olduğuna sevinerek kemanımı alıp bahçıvan kulübesindeki pencerenin dibinde durmuş, hâlâ o parlak gözlerin hayalini görürken, oda hizmetçisi alacakaranlığın içinden ansızın bana doğru yaklaştı. “Saygıdeğer güzel hanımefendi size bunu gönderdi ve onun sağlığına içmenizi söyledi! İyi geceler!” dedi ve çabucak pencerenin kenarına bir şişe şarap bırakıp adeta bir kertenkele gibi çiçeklerin ve çalı çitlerinin arasında gözden kayboldu.

Bense uzun süre o büyüleyici şişeye bakakaldım; bana neler olduğunu bilmiyordum. – Az önce neşeyle tellerinde yay çekmekte olduğum kemanımı yeniden elime alarak daha büyük bir şevkle çalıp söylemeye devam ettim; güzel hanımefendiye ithaf ettiğim şarkıyı başından sonuna kadar söyledim; onu bitirince de bildiğim bütün şarkıları arka arkaya dizdim, ta ki dışarıda ay ve yıldızların aydınlattığı bahçedeki bütün bülbüller uyanıncaya kadar... Evet, iyi ve güzel bir geceydi bu!

“Bebeğin beşiği başında ninniler söylenir, ama kade-rinin nasıl olacağını kimse söyleyemez”, “kör tavuk bile bazen bir darı tanesi bulur”, “son gülen iyi güler”, “yaşam umulmadık olaylarla doludur”, “insan plan yapar, ama

takdir Tanrı'nındır". Ertesi gün bahçede pipomu tütürürken, aklımdan buna benzer düşünceler geçiyordu. O sırada kendime baştan aşağıya şöyle dikkatle bakınca, aslında tam bir serseri olduğum kanısına vardım. – Bundan böyle, eski alışkanlığımın aksine, her gün sabah erkenden, daha bahçıvanbaşı ve diğer çalışanlar uyanmadan kalkıyordum. Meğer bu saatte bahçe ne kadar da güzelmiş! Çiçekler, fıskiyeli havuzlar, sarmaşık gülleri ve bütün bahçe, sabah güneşinde som altın ve değerli taşlar gibi ıslıl ıslıl parlıyordu. Hele yüksek kayın ağacı korusunun yolları, bir kilisenin içi gibi, öylesine sessiz, serin ve huşu doluydu ki sadece kuşlar kanat çırparak uçuşuyor ve kumda eşeleniyorlardı. Sarayın hemen önünde, o güzel hanımefendiye ait odanın pencereleri dibindeki sarmaşık fidanı çiçeklenmişti. Ben her sabah erkenden oraya gider, dalların arkasına siner, pencereleri gözetlerdim, çünkü kendimi açıktan açığa göstermeye cüret edemezdim. Böylece her seferinde o güzeller güzelinin henüz sıcak ve uyku mahmuru, kar gibi beyaz giysisi içinde açık pencereye doğru yaklaşmasını seyrederdim. Bazen koyu kestane rengi saçlarını tarayıp örerken, edalı edalı çevirdiği bakışlarını koruluğun ve bahçenin üzerinde gezdirir, bazen de eğilip penceresinin önündeki çiçeklerden demet yapar ya da beyaz kollarının arasına aldığı gitarını çalıp, bahçeden ötelere taşan öylesine büyüleyici bir sesle şarkısını söylerdi ki o şarkılardan birini anımsadıkça, hâlâ yüreğim burkular, içimi hüzmün kaplar! – Ah, o kadar uzun zaman geçti ki aradan!

Bir haftadan fazla bu böyle devam etti. Fakat bir defasında, o güzel hanımefendi tam pencerenin önündeyken, ortalığın sessizliği içinde, lanet olası bir sinek burnuma kaçtı ve ben kendimi tutamayarak üst üste kuvvetle aksırmaya başladım. O, pencereden eğilip aşağıya doğru baktı ve ben zavallıyı sarmaşıkların arkasında

saklanırken gördü. – O kadar utanmıştım ki günlerce oralara yaklaşmadım.

Sonunda cesaretimi toplayıp tekrar gittiğimde, pencere kapalıydı; dört, beş, altı gün her sabah sarmaşıkların dibine oturup bekledim, ama o bir daha pencerede görünmedi. Zaman geçmek bilmiyordu, kendi kendimi yüreklendirdim ve artık her sabah saray boyunca bütün pencerelerin altında açıktan açığa ve serbestçe dolaşmaya başladım. Ama o sevgili, güzeller güzeli bir türlü görünmüyordu. Oysa biraz ilerisindeki pencerenin önünde sürekli diğer hanımefendiyi görüyordum. Daha önce ona hiç bu kadar dikkatli bakmamıştım. Gerçekten de çok güzel kırmızı yanaklı, tombul, şatafatlı ve azametli görüntüsüyle, tıpkı bir lale gibiydi. Her karşılaştığımızda, ben yerlere kadar eğilir, selam verirdim; o da, itiraf etmeliyim ki her seferinde teşekkür eder, başını hafifçe eğerek ve fevkalade nezaketle göz kırparak bana karşılık verirdi. – Sadece bir defasında, o güzeller güzeli genç kızın da, penceresinde perdelerin arkasına gizlenip dışarıya baktığını görür gibi oldum. –

Böylece günler geçti, o güzeli bir daha göremedim; artık ne bahçeye çıkıyordu ne de pencereye yaklaşıyordu. Bahçıvanbaşı benden yakınıyor, tembelin, haylazın teki olduğumu söylüyordu; pek bunalmıştım; Tanrı'nın yarattığı bu hür dünyada ne tarafa bakarsam bakayım, sanki gözlerim burnumun ucundan ilerisini görmüyordu.

Bir pazar öğleden sonra bahçede uzanmış, ertesi günü dört gözle beklediğim, en azından pazartesi günlerinin tatil olduğu¹ başka bir zanaat tutmamışım diye hayflanarak, pipomdan havaya savrulan mavi dumanları

1. Bazı zanaat kollarının (örn. fırıncılık, kasaplık) pazartesi günü işbaşı yapma geleneğine dayanan, çalışılmayan, çalışanın kendine tatil ettiği bir gün. (Ç.N.)

seyrediyordum. Bu esnada diğer delikanlılar giyinip kuşanmışlar, danslı eğlence yerlerine gitmek üzere yakın mahallelere doğru yola çıkmışlardı. Bu sıcak havada herkes en yeni ve süslü pazar günü kıyafetleri içinde, ışıklı evlerle gezici laternalar arasında, heyecan ve coşkuyla dalgalar halinde gidip geliyordu. Bense bir balaban kuşu¹ gibi, bahçedeki küçük, ıssız bir gölün sazlıkları arasında kıyıya bağlı bir kayıkta sağa sola sallanıp duruyordum. Kentteki saat kulesinin ikindi vaktini haber veren çan sesleri bahçede yankılanıyor, gölde ağır ağır yüzen kuğular etrafımda ileri geri dolaşıyorlardı. İçimde ölesiyeye bir korku hissediyordum. –

O sırada uzaktan birtakım sesler, karmakarışık, neşeli konuşmalar ve gülüşmeler duydum. Bu sesler giderek yaklaştı, sonra yeşilliklerin arasından kırmızılı beyazlı eşarplar ve tüylerle süslü şapkalar gözüktü. Genç beylerden ve hanımefendilerden oluşan canlı ve ışıltılı bir guruh, saraydan çıkmış, çayırların üzerinden benim bulunduğum yere doğru geliyordu; iki hanımefendim de onların arasındaydı. Hemen yerimden kalktım ve oradan uzaklaşmak istedim. Ama güzel hanımefendilerden yaşça daha büyük olanı beni gördü ve, “Aa ne tesadüf, sanki çağrılmış gibi!” diye gülerek bana seslendi. “Haydi, delikanlı bizi kayıkla gölün öbür kıyısına geçirsin bakalım!” Hanımefendiler art arda dikkatle ve korkarak kayığa binerken, beyefendiler onlara yardım ettiler ve bu vesileyle su üzerindeki cesaretleriyle biraz caka yapma fırsatını buldular. Böylece bütün kadınlar kayığa binip kenarlarıdaki banklara oturduktan sonra kıyıdan açıldım. Kayığın burnunda durmakta olan genç beyefendilerden biri, kimseye belli etmeden kayığı hafifçe sallamaya başlayın-

1. Sık sazlık, göl ve küçük su birikintileri yakınlarında yalnız yaşayan bir kuş türü. (Ç.N.)

ca, hanımefendiler korkuyla sağa sola döndüler, hatta bazısı çılgınlık attı. O güzeller güzeli ise, elinde bir zambak, sandalın hemen kenarında oturuyor, sessizce gülümseyerek aşağıya doğru eğilmiş berrak dalgaları seyrederken elinde tuttuğu zambağı hafifçe suya değdiriyordu, öyle ki suya akseden bulutlar ve ağaçlar arasında genç kızın bir kez de su içinde görülen silueti, masmavi semada usulca süzülmekte olan bir meleği andırıyordu.

Ben böyle onu seyrederken, birdenbire benim iki hanımefendiden neşeli ve tombul olanın aklına, bu gezi sırasında bana şarkı söyletmek fikri geldi. Bunun üzerine, yakınında oturmakta olan, burnunun üstünde gözlüğü, çok zarif yapılı, genç bir beyefendi, hemen ona dönüp, nezaketle eğilerek elini öptü ve dedi ki: “Bu akıllıca fikriniz için size minnettarım hanımefendi! Böyle açık arazinin, ormanın ortasında, halktan biri tarafından söylenen bir halk şarkısı, Alpler’de açan bir Alp gülünün ta kendisidir, milli ruhun ruhudur. – Wunderhorn’larsa¹ sadece herbaryumdur.”² Fakat ben böyle seçkin bir topluluğa sunabilecek kadar güzel şarkılar bilmediğimi söyledim. Bu defa elinde bardaklarla, şişelerle dolu bir sepet taşıyan ve hiç dikkatimi çekmeden yakınımda duran geveze oda hizmetçisi söze karıştı: “Ama dünya güzeli bir kadından söz eden çok tatlı bir şarkı bilir o!” – Bu sözleri duyan hanımefendi: “Evet, evet, haydi bakalım, delikanlı hiç çekinmeden o şarkıyı söylesin bize!” diye atıldı. Ben utancımdan kıpkırmızı kesildim. – Birdenbire o güzel genç kadın da başını sudan kaldırıp gözlerimin içine

1. *Des Knaben Wunderhorn* [Çocuğun Büyülü Av Borusu] başlığı altında Alman halk şarkılarını içeren üç ciltlik eser. Clemens von Brentano ve Achim von Arnim tarafından 1805-1808 arasında yayımlanmıştır. Goethe’ye ithaf edilmiştir. (Ç.N.)

2. Belli bir sistemle toplanmış, kurutulmuş ve tasnif edilmiş bitki koleksiyonları. (Ç.N.)

Yaşamını dar kalıplar içine sıkıştırarak sürdürmek istemeyen bir genç, yolculuk tutkusuna karşı koyamaz. Uzak diyarların baştan çıkarıcılığına kapılmıştır; babasının değirmeninde çalışmaktansa İtalya'ya gitmeyi tercih eder. Kemanını alıp evini ve bildiği her şeyi terk ederek yola çıkar. Niyeti, dünyadaki yerini bulmaktır.

Joseph von Eichendorff'un 1826'da yayımladığı *Bir Aylağın Hayatından*, uzakların çağrısına karşı koyamayan gezgin-aylak karakteriyle geç dönem Alman romantik edebiyatının simge eserlerinden biridir. Epik ve lirik unsurlarla müzikal bir üslup sergileyen *Bir Aylağın Hayatından*, dünyaya ve büyümeye karşı romantik bir başkaldırıdır.

#dünyaklasikleri #almanklasikleri #almanromantizmi #aylak #gezgin #doğa

Kapak resmi: Carl Spitzweg

ISBN 978-975-07-6226-0

